СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Биляна Великова-Цонкова

Бургаски държавен университет „Проф. д-р Асен Златаров”

относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен **„Доктор”** в област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология, докторска програма „Социална психология“

Автор: Пламен Илиянов Петков, докторант и асистент към Секция „Социална и консултативна психология“, Департамент „Психология“, ИИНЧ – БАН

Тема: „Социалнопсихологически детерминанти за развитието на междуличностното доверие в сферата на приятелски и на делови отношения“

Научен ръководител: проф. д-р Йоланда Зографова

Обща оценка на дисертационния труд

Настоящият дисертационен труд е посветен на значим, актуален и много интересен от научна и приложна гледна точка проблем, какъвто е доверието в социалните отношения. Във фокуса на научен интерес са социалнопсихологическите детерминанти, които влияят върху изграждането, поддържането и разрушаването на доверието в контекста на приятелските и на деловите отношения. Структурираният и верифициран от докторанта модел е много навременен и необходим поради липсата в български контекст на систематични изследвания на взаимодействието между личностовите и социалните фактори за доверието в неформалните и формалните отношения, което го прави достоен за висока оценка.

Дисертационният труд е разработен в съответствие с нормативните изисквания и академични стандарти за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

Структурата на дисертацията е класическа и отговаря на стандартите за този тип изследвания. Общият обем на труда е 191 страници. Впечатляващ е броят на цитираните източници — 316, от които 302 на латиница и 14 на български език. Теоретичната част е подробно и в детайли разработена, което свидетелства за доброто познаване от Пламен Петков на класическите и съвременните изследвания в тази научна област. Изчерпателно и прецизно са дискутирани концептуалните основи и свързаността между анализираните

конструкти, което предпоставя научно обоснована теоретична рамка на авторското изследване. Целите, задачите и издигнатите хипотези са ясно и коректно формулирани, което доказва отличната изследователска ориентация на докторанта. Подбраният изследователски инструментариум (тестова батерия със 126 айтема) е адекватно структуриран за операционализация на заложените в теоретичния модел конструкти и демонстрира много добри психометрични характеристики. Впечатляващ е и общият брой на респондентите - 423, участвали в изследването. В трета глава висока оценка заслужава задълбоченият и прецизен анализ на общите и диференциращите фактори, които влияят върху доверието в приятелския и организационния контекст. Убедително се доказва влиянието на характера на културната интернализация и ранните социални преживявания в семейството и сред връстниците като ключови фактори в изграждането на доверието в приятелските отношения. В сравнение с тях, в професионален контекст механизмът на изграждане на доверие е по-рационален и нормативно ориентиран. В края на работата прецизно са обобщени и формулирани изводите от проведеното изследване, което ясно показва, че междуличностното доверие е многопластово социалнопсихологическо явление, чиято структура и детерминанти се различават в зависимост от контекста на взаимоотношенията – приятелски или професионален. Коректно са отчетени ограниченията на изследването.

Значимост и убедителност на получените резултати и приноси

Представеният труд представлява цялостно и завършено теоретично и емпирично изследване, с несъмнени научни и научно-приложни приноси. Сред тях заслужава да се отбележи структурираният и верифициран модел на взаимодействията между социалнопсихологичните и социалнокултурните фактори и тяхното влияние върху доверието, който би могъл да послужи за създаването на специализирани програми в държавния, неправителствения и частния сектор. Особено значими за практиката са адаптираните за българските условия инструменти за изследване на доверието във взаимоотношенията в групите на общността и в организационен контекст. Съставени са и две нови авторски скали – „Скала за преживявания в детството и юношеството“ и „Скала за политическа несигурност“, които успешно могат да се използват в бъдещи научни изследвания. Напълно приемам описаните приноси на дисертационния труд.

Качество на научните трудове

По темата на дисертацията са представени три самостоятелни публикации, два доклада и една статия. Представен е и списък с 14 участия с презентации или доклади на национални и международни научни форуми.

Заключение

Представената дисертация е цялостен и завършен научно-изследователски труд със значими научни и приложни приноси и изцяло отговоря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане. Дисертацията доказва способностите на автора да планира, организира и проведе научно изследване, чиито резултати да анализира и интерпретира по подходящ начин.

Всичко това ми дава основание с убеденост да предложа на уважаемите членове на Научното жури да оценят дисертационния труд положително и да гласувам с „Да" за присъждането на **Пламен Илиянов Петков** на образователната и научна степен **„Доктор"** по професионално направление: 3.2. Психология.

10.01.2026 г. Изготвил становището:

(доц. д-р Биляна Великова-Цонкова)